

ULKOMAISEN KIRJALLISUUDEN TARKASTELUA — GRANSKNING AV UTLANDSK LITTERATUR

Toimittaja — Redaktör: Mauri K. Elovainio

LEONARD SCHAPIRO: *The Government and Politics of the Soviet Union*. Hutchinson, London 1965. 191 s.

Denna lilla bok om det sovjetiska statskicket är en av de bästa på sitt område. Schapiro ger en balanserad, saklig och objektiv bild av det sovjetiska statskickets utveckling. Första kapitlet behandlar bolsjevismens ursprung, vari författaren börjar sin översikt från narodniker-rörelsens förhållande till marxismen, det ryska social-demokratiska partiets uppkomst, mensjevikernas och bolsjevikernas maktkamp, 1905 års revolution, duma-perioden, leninismens särdrag samt slutar detta inledande kapitel med februari- och marsrevolutionerna 1917. I det andra kapitlet »Från revolutionen till den moderna sovjetstaten» följer författaren med sovjetstatens politiska och konstitutionella utveckling.

De sovjetiska konstitutionerna behandlas speciellt i bokens fjärde kapitel, medan det kommunistiska partiets inre struktur och de olika partiorganens funktioner och maktställning behandlas i det tredje kapitlet. De fyra återstående kapitlen (5—8) behandlar sovjetstatens administration, dvs. valen, centralregeringen, de republikanska och lokala regeringarna samt statens kontrollorgan.

Boken är skriven på ett lätt och trevligt sätt med intelligenta inpass och anmärkningar, fri från politisk propa-

ganda, men vetenskapligt kritisk. Noter eller litteraturlöstecken saknas tyvärr. Näst Fainsods »How Russia is Ruled» torde den som en allmän uppslags- och guidebok komma på andra plats. I denna egenskap kan den varmt rekommenderas för alla som vill få en kort och koncis, men dock tillräckligt uttömmande översikt av det sovjetiska statskicket. Boken förtjänar väl att bli medtagen i examensfordringarna för allmän statslära. — S. K.

WALTER KOLARZ: *Communism and Colonialism*. With an Introduction by Edward Crankshaw. Macmillan and Company Limited, London 1964. 142 s.

Boken består av 11 essäer som Kolarz skrev före sin död 1962 för B.B.C. European Service. Redan detta faktum vittnar om att de präglas av en populärvetenskaplig och propagandistisk karaktär.

Därmed förlorar de ju inte i intresse för statsvetenskaplig forskning. Deras största svaghet är emellertid deras ensidighet och ytlighet samt det tendentiösa och starkt färgade, emotionella sätt på vilket de olika problemen behandlas i dem. Crankshaw säger i sitt företal, att Kolarz' studier »inspirerades av en djup och alltomfattande humanitet, baserad på en äkta religiös övertygelse». Kolarz' synsätt på de politiska frågorna bestäms de facto av

hans religiösa vision, som ligger till grund för hela hans 'vetenskapliga' metodik.

Bland de olika essäerna finns några som bjuder på intressanta och värdefulla aspekter.

I essäen »The Russian Elder Brother» lyder Kolarz' hypotes: existerar ras- och nationell diskriminering i Sovjet? För den rättrogne marxisten borde ju vare sig ras eller nationalitet, enbart klassen, vara den dominerande faktorn i hans politiska tänkande. Kolarz kommer till resultatet, att rasskillnader har en reell innebörd för kommunisten endast i den mån de påverkar utvecklingen av klasskonflikter i ett givet samhälle. Inte endast sociala grupper utan hela nationer — påvisar Kolarz — kan stämplas såsom reaktionära ifall deras intressen råkar i konflikt med sovjetstatens i sin helhet.

Som exempel härpå anför författaren den Volgatyska republiken samt det koreanska nationella distriktet nära Vladivostok som avskaffades. Av bokens titel hade man närmast väntat sig att författaren skulle ha inriktat sin analys på kommunismens *förhållande* till kolonialismen, dvs. negerfrågan och den afrikanska nationalismen.

Denna viktiga fråga avfärdar Kolarz emellertid med 10 sidor i kapitlet; »Negroes and Communists». Inte ett ord nämnes om Marcus Garcey eller Dr DuBois, vilka formade den panafrikanska ideologin då denna konfronterades med kommunismen.

Även om Kolarz i sina essäer tar upp många intressanta problemställningar, behandlar han dem oförlåtligt »fritt» och kortfattat. Därtill kommer att hans bok inte stöder sig på något referensmaterial att nämna om, varför den ur vetenskaplig synpunkt — jämförd t.ex. med Morisons eller Brzezinskis arbeten från samma ämnesområde — inte kan rekommenderas såsom vederhäftig och allvarlig. — S. K.

ALBERT SOMIT & JOSEPH TANENHAUS: *American Political Science. A Profile of a Discipline*. Atherton Press, New York 1965. 173 s.

Kuten teoksen alaotsikko ilmoittaa, kirjoittajat pyrkivät piirtämään tieteenhaaransa profiiliin. He eivät pyri tähän tarkastelemalla tuoreimpia tutkimuksia tai alan kehitystä, eivätkä myöskään etsi ratkaisua siihen, mihin suuntaan politiikan tutkimusta olisi kehitettävä tai miten sitä voitaisiin parantaa. Kirjoittajat pitävät sensijaan itseään raporttöörinä ja analyysoijina, joiden tarkoituksena on saada selville, mihin amerikkalaisten politologien opilliset näkemykset nykyään perustuvat. Tätä he selvittävät asennetutkimuksella, jonka pohjana ovat otannan avulla poimittujen American Political Science Associationin jäsenten antamat tiedot. Otanta käsitti 832 henkilöä, joista 431:n vastauksen tiedot otettiin mukaan analyysiin. Analyysin tekniikkaa, jossa mm. käytettiin tietokonetta hyväksi, on selostettu teoksen liiteosassa. Tutkimuksessa esille otettuja kohteita ovat mm. tieteenhaaran edustajien jakautuminen behavioralisteihin ja muiden suuntausten edustajiin sekä näiden ryhmien toisiinsa kohdistama arvostelu. Vastausten perusteella on asetettu arvojärjestykseen mm. vastaajien käsitykset eri yliopistojen tutkintojen pätevydestä, alan tieteellisistä aikakauslehdistä, arvostetuimmista tutkijoista sekä tekijöistä, mitkä vaikuttavat menestykseen uralla ja tieteenhaaran vakiintumisesta.

Luonnollisesti teoksessa on sellaista aineistoa, mikä kiinnostaa vain amerikkalaista lukijaa. Yhdysvallat on kuitenkin politiikan tutkimuksen johtava maa ja siksi on mielenkiintoista tutustua tähän melko epätavalliseen tutkimukseen. Kirjoittajien metodin käyttö sinänsä jo tekee kirjasta mielenkiintoisen. Muutamat havainnot saattavat päteä meilläkin. Tutkittaessa etene-

mistä uralla havaittiin esim. tutkijan tuottamien julkaisujen määrän sijoittuvan arvoasteikossa paljon ennen niiden laatua. — P. J. P.

KNUT DAHL JACOBSEN: *Teknisk hjelp og politisk struktur. En studie av norsk landbruksforvaltning 1874—1899.* Universitetsforlaget, Oslo 1964. 260 s.

Juuri nimitetty Oslon yliopiston — ja koko Norjan — ensimmäinen valtiopöytäprofessori analysoi tässä pääteoksessaan valtion maataloushallintoa, joka alkoi vähäisenä maatalouskoulujen avustamisena ja kehittyi valtion harjoittamaksi neuvonta- ja ammattiopetustoiminnaksi sekä vihdoinkin 1899 itsenäiseksi hallinnonhaaraksi. Tutkittu hallintotoiminta kohdistui maan pääelinkeinoon, ja kyseisen ajankohdan tekevät mielenkiintoiseksi mm. maatalouden teknillistyminen ja uusien menettelytapojen leviäminen.

Teosta varten on tehty ansiokasta historiallista tutkimustyötä. Tämä on kuitenkin ollut pelkkä väline paljon vaativampien systemaattisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Kirjoittajan lähtökohdaksi on moderni käsitys poliittisesta järjestelmästä, ja hän tarkastelee maataloushallinnon »ongelmarakenteen» ja »organisaatorakenteen» suhteita toisaalta »asiakkaisiin» eli maatalouden harjoittajiin sekä toisaalta maan poliittisiin voimiin ja instituutioihin. Hänen tutkimusmenetelmänsä voisi nimittää sellaisen ideaalityyppien käyttämiseksi, jotka kuvataan tai todennetaan historiallisen tosiasia-aineiston avulla. Hän yhdistää onnistuneesti rooliteoreettisen ja päätöksentekoteoreettisen tarkastelutavan. Esitys on selkeää ja sisältää keventäviä yksityiskohtia, mutta se on myös kirjoitettu niin tiiviiksi, että kirjan lukemiseen on varattava runsaasti aikaa. — P. P.

N. H. BRASHER: *Studies in British Government.* Macmillan and Company Limited, London 1965. 177 s.

Teoksen otsake vaikuttaa aluksi harhaanjohtavalta, sillä kysymyksessä ei ole joukko tutkimuksia ko. aiheesta tai katsaus aihetta käsitteleviin tutkimuksiin. Eteen näyttää tulleen tavanomainen yleisesitys Englannin poliittisen järjestelmän eri aspekteista alkaen monarkin asemasta ja päätyen paikallishallinnon ja Brittiläisen kansainyhteisön rakenteen kuvaamiseen. Etsimättä tulee mieleen ajatus, että parlamentarismien emämaasta alkaa vähitellen olla yhtä runsaasti yleistejä kuin Yhdysvalloista, niin ettei voi olla ihmettelemättä kysynnän ja tarjonnan lain paikkansa pitävyyttä tällaisten teosten tuotannossa. Lähempi tutustuminen osoittaa kuitenkin uuden tulokkaan poikkeavan selvästi numero- ja pykälätiedoista pullistuvista oppikirjoista ja lähenevän oikeastaan erityistutkimusta. Luettavuutta ja tietojen sulattamista haittaavaa painolastia on vältetty onnistuneesti ja pyritty sen sijaan tuomaan esille hallitusjärjestelmän keskeiset periaatteet ja kehitys, esittelemään siinä havaittuja epäkohtia sekä pohtimaan niiden poistamiseksi harkittuja tai tarvittavia uudistuksia ja valittavana olevia vaihtoehtoja. Esim. paikallishallinnon alalla suunnitteilla olevista uudistuksista ei liene muualta kokonaiskuvaa saatavissakaan. Vielä tuntematon mutta verraten pitkäaikaisen opettajakokemuksen lähinnä oppikoulutasolla omaava kirjoittaja valaisee onnistuneesti ennen kaikkea Englannin poliittisen järjestelmän dynamiikkaa tuoden esille ajatuksia ja näkökohtia, joita voidaan käyttää perustana keskusteluille esim. seminaarien yhteydessä. Teoksen lopussa on hakemiston lisäksi pelkistetty luettelo tärkeimmistä aiheista koskevasta kirjallisuudesta yksityiskohtaisempaa asiaan tutustumista varten. — M. N.

HAROLD E. DAVIS, ed.: *Government and Politics in Latin America*. Ronald Press Company, New York 1958. 539 s.

Harold E. Davis on tehnyt hyvää työtä kootessaan teokseensa »Government and Politics in Latin America» useiden Yhdysvalloissa vaikuttavien latinalaisen Amerikan politiikkaan perehtyneiden tutkijoiden kirjoituksia. Teoksen avustajista mainittakoon mm. Robert J. Alexander, George I. Blanksten ja Asher N. Christensen.

Davis on ryhmittänyt asiamateriaalin kolmeen osaan. Hän lähtee tutkimaan latinalaisen Amerikan nykytilaa analysoimalla mantereen poliittisen tapahtumisen dynamiikkaa, jonka osatekijöinä ovat mm. eurooppalaisen kulttuurin traditio, latinalaisten valtioiden itsenäistymisprosessi, vallankumoukset, armeija, poliittiset liikkeet sekä voimakas sosiaalinen murrostila ja taloudellinen ekspansio. Viimeksi mainittuja ilmiöitä valaisevat lukuisat taulukot, jotka lievistä vanhentuneisuudestaan huolimatta antavat melko selvän kuvan kahdenkymmenen latinalaisen Amerikan valtion sosioekonomisesta tilasta.

Teoksen toisessa osassa, jossa käsitellään yleisesityksen luontoisesti poliittista vallanjakoa Etelä-Amerikassa,

on ehkä sen paras anti. Blankstenin esitys valtiosääntöjen kehityksestä ja Davisin tutkielma presidentin aseman muotoutumisesta sellaiseksi mikä se nykyään on eli perustuslaillisesti vahvaksi mutta käytännössä kuitenkin horjuvaksi, ovat mielenkiintoista luettavaa. Näissä yhteyksissä saatava asiatiieto valaisee melkoisen hyvin latinalaisen Amerikan poliittisia prosesseja ja tekee ymmärrettävämmäksi näiden eteläisten tasavaltojen — useinkin liian helposti kaaosmaiseksi tuomitun — sisäpolitiikan.

Davisin kirjan loppuosassa luodaan katsaus yhteiskunnalliseen kehitykseen ja tulevaisuuden näköaloihin. Tässä yhteydessä kuten paikoin muualakin teoksessa hieman häiritsee toistuva pohdiskelu länsimaisen demokratian tilasta ja mahdollisuuksista Etelä-Amerikassa. Toisin sanoen tuntuu siltä, kuin tarkasteluperspektiivi olisi liian pohjoisamerikkalainen.

Kokonaisuutena katsoen »Government and Politics in Latin America» on pätevää tekstiä. Se antaa selkeän ja monipuolisen kuvan Etelä-Amerikan valtioiden poliittisesta ja yhteiskunnallisesta rakenteesta ja on latinalaisesta Amerikasta kiinnostuneelle lukijalle yleisesityksellisestä luonteestaan huolimatta mitä parhain pohjatietojen luoja. — M. T.